

Zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované dítě

Zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované dítě (dále též „výchovné“) bylo zavedeno zákonem č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“).

Zákon č. 323/2021 Sb. vložil do zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), nové ustanovení § 34a, které stanovuje, že se výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 4 nebo podle § 31 zákona č. 155/1995 Sb., na žádost zvyšuje ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, a to za každé dítě, které pojištěnec vychoval.

Částka výchovného přiznávaná v letech 2023 a 2024 činila 500 Kč; v roce 2025 činila 503 Kč. Od ledna 2026 již částka výchovného nepodléhá zvýšení podle § 67 zákona č. 155/1995 Sb. a činí tak znovu 500 Kč. V případě, že je pojištěnci přiznán dílčí starobní důchod (kromě výdělečné činnosti na území ČR byla vykonávána také výdělečná činnost na území jiného státu Evropské unie nebo na území jiného státu, s nímž má ČR uzavřenou smlouvu o koordinaci sociálního zabezpečení), stanoví se výše výchovného ve stejném poměru jako ostatní složky důchodu.

Cílem zvýšení procentní výměry starobního důchodu za výchovu dítěte je ocenit zásluhy pečujících osob, a kompenzovat tak výši jejich důchodu, která byla ovlivněna osobní péčí o dítě. Pro účely výchovného se dítětem rozumí dítě vlastní, osvojené nebo převzaté do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

Nárok na výchovné za určité dítě má **pouze jedna pečující osoba**, a to ta, která splnila:

- 1) **podmínku osobní péče v zákonem stanoveném rozsahu, tedy podmínku stanovenou v ustanovení § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb.,**
- 2) **podmínku péče o dítě v největším rozsahu.**

Podmínka osobní péče v zákonem stanoveném rozsahu je splněna, pokud osoba pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení jeho zletilosti po dobu alespoň 10 roků. Pokud byla osobní péče o dítě zahájena po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka péče splněna, jestliže osoba pečuje nebo pečovala o toto dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 5 roků; to však neplatí, pokud osoba přestala o dítě pečovat před dosažením jeho zletilosti.

S přihlédnutím k účelu zákonné úpravy výchovného je dále nutné stanovit, která z pečujících osob pečovala o dítě v největším rozsahu. Pro určení největšího rozsahu péče se výchova dítěte posuzuje jako celek od jeho narození až do dosažení jeho zletilosti. To znamená, že se pro účely přiznání výchovného posuzuje péče poskytovaná dítěti všemi osobami v různých fázích vývoje a výchovy dítěte. Smyslem tohoto posouzení je identifikovat osobu, v jejíž pracovní kariéře se v největší míře projevovaly složky péče a výchovy, které mohly negativně ovlivnit délku výdělečné činnosti, pracovní úvazek či výdělky (např. čerpání mateřské a rodičovské dovolené, kratší pracovní nebo služební úvazek, čerpání ošetrového apod.).

V případě, že osoba, která zajišťovala péči o dítě osobně a v největším rozsahu, dosud nesplňuje podmínky nároku pro přiznání starobního důchodu, anebo již zemřela, nevzniká automaticky nárok na výchovné druhému z rodičů či jiné pečující osobě, která zajišťovala péči o dítě v menším rozsahu.

Žádost o výchovné je nutné uplatnit současně s žádostí o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, nárok na výchovné nevznikne. K žádosti o přiznání starobního důchodu, v jejímž rámci je zároveň žádáno o výchovné, je **nutné připojit na každé dítě samostatně vyplněný tiskopis „Čestné prohlášení o výchově dítěte podle § 84a zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění důchodového pojištění, ve znění pozdějších předpisů, pro účely žádosti o zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované dítě (výchovné)“**, který je součástí tiskopisu žádosti o starobní důchod. K čestnému prohlášení je dále třeba doložit rodný list dítěte, příp. jiný doklad prokazující vztah k dítěti (např. pravomocný rozsudek o svěření dítěte do péče apod.).